

Šostakovič: NOS

1. DĚJSTVÍ

PŘEDEHRA

Ivan Jakovlevič holí Kovaljova.

KOVALJOV
Ivane Jakovleviči,
proč jenom ti vždycky
musejí smrdět ruce?

IVAN JAKOVLEVIČ
Po čem by smrděly?

KOVALJOV
To nevím, ale rozhodně smrdí.

1. OBRAZ

Byl Ivana Jakovleviče
Ivan Jakovlevič sží. Praskovja Osipovna peče chléb.
Je ráno.

IVAN JAKOVLEVIČ
Probouzí se, zívá.
Cítí čerstvé upečený chléb.
Hm... dnes ráno...
Praskovja Osipovno,
si věru kávu nedám...
To spíš čerstvý chléb,
ciouliku k němu.
Tak. Chléba s cibulí...

PRASKOVJA OSIPOVNA
pro sebe
Bambula. Chce chléb papat.
No ne! Tim lip.
Zustane mi víc kávy.
To máš extrovní porci.

IVAN JAKOVLEVIČ
Totiž, já bych chtěl něco jiného, kupříkladu...
Rozhodně ale nemůžu chít
dvě věci současně.
Praskovja Osipovna by neměla pochopení
pro takové choutky.
kráží si chléb
Co je to? Něco tvrdého — co to může být?
Jejda nos! Hele nos! Jémine nos!

PRASKOVJA OSIPOVNA
Komupak jsi užil ten nos?
Ničeho! Vskak se už dávno povídá.
Už jsem to přece slyšela.
že prý po tvém holení nosy padají.

IVAN JAKOVLEVIČ
Už mlč. Praskovja Osipovno.
Já ho dám do kousku hadříku
a tam pak do koutečka.
Tam at poleží si chvíli.
A potom někam ho odnesu.

PRASKOVJA OSIPOVNA
A copak ještě, lotie?
A já ti zase povídám,
že užiznutý nos tu nechci, ty trdlo.
Ty máš jen pěkně si nabrousit břitvičku.
To je celá tvá práce!
Táhni! Abych tak snad měla
s policií nějaké potahovačky?
Jdi s tím pryč!
Vyhod to ven!
Už at jsi pryč!
Táhni s tím pryč!
křičí
Ven!
Pryč!

IVAN JAKOVLEVIČ
To ví jen ďábel,
co se tu událo!

Opilý jsem tak nikdy nebyl!
Vlastně byl já jsem
včera v noci vůbec doma?
Nebo ne? To nevím.
To nevím.

PRASKOVJA OSIPOVNA
Pryč, pryč...
ven, ven... pryč, pryč s tím... ven... ven...

IVAN JAKOVLEVIČ
To je ale neuvěřitelné...
chleba je přece snad jedna věc.
Ale nos, to je věc jiná!
Už se v tom nevznám.
Náhle se sezná.
Uprostřed scény se objeví v červeném světle
policista.

PRASKOVJA OSIPOVNA
křičí
Ven s tím!
Odnese ho, kam chceš,
ale koukej, at už sem s tím nepříjdeš na oř!
Znovu se jasně.
Na scéně je Praskovja Osipovna a Ivan Jakovlevič.
Ivan Jakovlevič si bere kalhoty, kabát a boty
a vybíhá.

2. OBRAZ

Pobřežní ulice.
Ivan Jakovlevič spěchá zděšený po nábřeží.
Upustí nos.
Prodávák v kiosku zpozoruje,
že Ivan Jakovlevič ztratil nos.

PRODAVÁČ
Zvedni to!
Něco ztratit jsi ráčil!
Ivan Jakovlevič zdvihá nos a utíká dál.
Neví, jak se zbaví nosu,
protože neustále naráží na známé,
kteří se ptají „kampak?“ nebo „kđopak se dávd
holit už tak brzo?“
V příhodné chvíli hodí Ivan Jakovlevič nos do řeky.
Tu se objeví policejní strážník, který během
dialogu přichází stále blíž k Ivanu Jakovleviči.

STRÁŽNÍK
Velevážený, tak pojď sem!

IVAN JAKOVLEVIČ
Moje účta, vaše blahorodi!

STRÁŽNÍK
Ne, ne, bratříčku!
Žádné „blahorodi“?
Řekni radši, copak jsi hledával u řeky?

IVAN JAKOVLEVIČ
Vzmuži se, bđhem rozmluvy však dostává strach
a jeho hlas se počíná třást.
Bůh budiž mým svědkem.
jdu holit své zákaznky
a chtěl jsem se rozhlédnout po řece.

STRÁŽNÍK
Jsi lhář!
Tak lacině neuplácheš!
No tak spust!
Rychle mluv!

IVAN JAKOVLEVIČ
Budu vaší milost holit
dvakrát nebo i třikrát
týdně docela zařadmo.

STRÁŽNÍK
Můj ty smutku,
hloupý jsi věru dost.
Vždyť mě holí neustále tři holíči

a pro ně je to velikánská pocta.
Tak už brachu pěkně mluv.
Cos dělal na mostě?
Úplně tma.

MEZIHRA

3. OBRAZ

Kovaljovova ložnice.
KOVALJOV se probouzí za plentou
Brr, brr...
Vychází bez nosu.
Brr, brr...
Už z věčřejšího večera na nose
cítím malý vřidek.
k Ivanovi
Zrcadlo dej sem.
Divá se do zrcadla.
Jak? Co je to?
Kde nos je?
To není možné!
Sem s vodou, taky ručnik.
Protírá si oči a znovu se dívá do zrcadla:
Ivan přináší misku s vodou a ručnik.
No ne! Zcela pryč!
To není možné!
No, patrně ještě spím!
K Ivanovi.
Stipni mě!
Au! Ne, jak se zdá, už nesním.
Znovu se dívá do zrcadla.
Ale nos už nemám!
Podej sem oblečení!
Ivan mu podává uniformu.
Kovaljov se obléká a odchází.

IVAN
A když se někdo zeptá,
kam jste šel,
co mám říct?

KOVALJOV
K policejnímu řediteli.
Kvapik.
Na scéně se stmívá.

4. OBRAZ

Kazaňská katedrála.
Několik věřících oběho pohřívá se modlí.
Tajuplná polotma.
„Nos“ vstoupí v uniformě státního rady,
vroucně se modlí a opětovně pokleká.
Vstoupí Kovaljov. Před obličejem drží kapesník,
aby skrýl chybějící nos.
Tak zpozoruje „Nos“ a modlí se, pokastáváje.

KOVALJOV
Jak jenom mám ho oslovit?
Ten klobouk!
Úřední uniforma.
To je jistě pan rada.
Jak to jen udělat,
to ví sám ďábel!
Na slovíčko, vážený...
Jenom slůvko... jestli smím...

NOS
Čím mohu sloužit?

KOVALJOV
Je to vskutku velmi zvládní.
Jak to, že vidím vás zde,
zde v katedráte...
Musíte přece znát své místo!
Tak prosím vysvětlení.

NOS
Nechápu vás dobře.

Co chcete ode mne?
Raďte se snad vyjadřít?

KOVALJOV
Jakkak bych to řekl?
Zajisté sám raďte vědět,
že je krajně nepříjemné
takhle bez nosu žít.
Tak nanejvíc snad prodávát noviny
na oskresenském mostě, milý pane...
tam by to bylo jedno...
Mně to ale, vážený, není jedno.
Právě, když čekám pyšek!
Udržuji přátelský svyk s damami též...
Často jsem zván například
k té Čechtarjové, státní vrchní radové...
A ty druhé? No?
Posudte jen, prosím, jakpak mohu...
Pochopte mě laskavě...
Vzhledem že cti a těž k povinnostem to morální není,
vždyť se to přiči mravum, ba i zákonu...
Však rozumíte zajisté...

NOS
Věru, vašim slovum nezrozumím vůbec.
Raďte se, prosím, vyjadřiti zřetelně!

KOVALJOV
Ach, nejveleváženější blahorodi,
já už vás ani trochu nechápu!
Jen mi rozumějte...
Vše je jasné dávno už, nebo mi snad chcete...
Vždyť vy jste piece můj nos!

NOS
Mýlíte se, vážený,
já jsem jen já sám!
A nevíte právě tak,
jau-li mezi námi dvěma nějaká pouta rodinná.
Není mi to známo.
Vidím už na křoflicích uniformy, kterou nosíte,
že jste jistě členem senátu,
či pradápodobněji šředník soudou.
Já jsem ale státní rada a vědec.
Kovaljov přichází blíž a pokouší se
koketovat se štinlou dámost.
„Nos“ opouští katedrálu.
Ldyž to Kovaljov zpozoruje,
vyskočí, jase by se spálil.

KOVALJOV
Stůj! Vlastní nos mi teď utek!
Kđepak zas je? Kđepak zas je?
Kde? Kde? Kde? Kde?

2. DĚJSTVÍ

PŘEDEHRA

Uprostřed rampy, před oponou,
sedi Kovaljov v aróže.

KOVALJOV
Pan komisař je, prosím, doma?

VRÁTNÝ volá z divadla
Je mi lito.
Před chvíličkou odjel právě.

KOVALJOV
Jak mrzutě.

VRÁTNÝ
Pán sice ještě není dlouho pryč,
kde však teď je, pámboť...
Přijít jenom o chvíličku dřív,
a byl by doma.

KOVALJOV ke kočmu
Tak teď? A hocky rovně!

KOČÍ
Kampak? Co je to rovně?
Co křížovatka? Vlevo či vpravo?
KOVALJOV
Jeď! Teď navštívíme redakci.

5. OBRAZ

*V redakci deníku.
Velmi malá místnost.
Sedovlasý úředník, brýle na nose,
přijímá inzeráty.
Před ním lokaj nějaké hraběnky,
který považuje za svou povinnost
předvést svůj obchodní smysl.*

HRABĚNCIN LOKAJ
To vám tu klidně říkám,
že tahle čubá nemá už za dvacko ceny.
Já bych za ni nedal ani zlámanou gresli.
Ale hraběnka naše tak čubu miluje,
že zaplatí nálezcevi sto rublů!
*Pišať naslouchá lokajovi s vážnou tvář
a současně počítá podle tabulky cenu inzerátu.*

PODOMCI A LOKAJOVÉ vykřikují okouzleně
Sto rublů! Tolik peněz!

KOVALJOV *vtrhne dovnitř*
Prosim, dávají se zde inzeráty?
Dobrý den!
Chtěl bych dát něco do novin!

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Moje účta!

KOVALJOV
Vzácný pane, siním prosit?

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Promiňte! Prosim okamžik!

KOVALJOV
Pane, mám velmi napilno.
Prosim vás, nemám čas!

HRABĚNCIN LOKAJ
Tak abych byl pravdomluvný,
a to přece jsme jistě všichni,
lidský vkus je vskutku velmi rozmanitý.
Třeba ku příkladu...

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Okamžik, prosim.
Dva rubly čtyřicet, prosim.

KOVALJOV
Prosim vás pěkně...

HRABĚNCIN LOKAJ
Třeba ku příkladu,
když se ztratí myslivcovi křepelák,
pak, to se ví, pět stovek, vůbec není moc,
to možná i tisícovka.
Takový pes je něco zvláštního.

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Jeden rubl, čtyřiašedesát kopéjek.
Přejete si?

KOVALJOV
Jde totiž buďto o podvod,
nebo také o lumpárničku,
to mi stále úplně jasné není.
A pak žádám vás rozhodně,
abyste dal vytisknout,
že ten, kdo ho přinese,
zvlášť dobře odměněn bude.

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Teď, prosim, vaše ctěné jméno!

KOVALJOV
Načpak to by vám bylo?

Přijmení vám neřeknu.
Moji známí,
to je paní Čechtarjovová, vrchní státní radová,
Pelageja Grigorjevna Podtočina, choť generála.
Ty to věďt, Bůh mě ochraňuj!
Dejte tam zcela prostě:
„Kolegiální asesor“, nebo ještě lépe
„major ve výslužbě“.

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Onen uprchlík byl váš služebník?

KOVALJOV
Ne, ne, co vás napadá?
To ještě by možná uslo.
Mně utek
můj nos!

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Oh, zvláštní příjmení.
A tenhle pan Nos
vás obral zřejmě o větší sumičku, ne?

KOVALJOV
Ne, totiž, vy jste mi nerozuměl.
O můj nos tu jde, ten schází.

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Jaký nos?

LOKAJOVÉ
Že ztratil se váš vlastní nosánek?
Ten přece nezmizí jenom tak.

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
He, he, he...

LOKAJOVÉ
Ha, ha, ha...

KOVALJOV
Snad děbel tropí si ze mne žert.

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
He, he, he!
Řekněte mi, jakpak se to stalo?
To všechno prostě je zcela nepochopitelné.

KOVALJOV
Už věru sám nevím, jak se to mohlo jen vše stát.
Viděl jsem jen,
jak chodí si po městě křížem krážem jako páv
a předstírá, že je státním radou.
A proto prosim vás, buďte tak laskav
a dejte vytisknout zprávu,
ať ho nálezce vlastnoručně
mně hned odevzdá.
To jistě rače uznat sám,
že bez této nápadné části těla nejde žít?
Kdyby snad šlo jenom o maliček,
vůbec nikdo by o něm nepřemýšlel, zda je či ne,
když ho v stěvíci svém ukrývá.
Tam nikdo ho nevidí.

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Správně! Tak je to!

KOVALJOV
Vždycky ve čtvrtk vítají mě vážené dámy
u Čechtarjových, Podtočina, Pelageja Grigorjevna,
choť generála a její sladká, rozkošná dceruška.
Ach, taková hanba!
Ach, co mám jen udělat?
Nikdy je už nesmím navštívit.
*Plače a vlyká a s pohledem plným naděje
vzhlíží k úředníkovi, který usilovně uvažuje.
Služebnictvo nerózně přeshlapuje z nohy na nohu.*

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Ne, můj vážený, to nejde.
Váš inzerát je neobvyklý příliš.

KOVALJOV
Co? A jak to?

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Pověsti novin může moc uskodit,
když každý napíše,
že mu utek nos.
Kam bychom pak dospěli?
I tak se o nás říká, že tisknem holé nesmysly
nebo vymyšlené povídačky.

KOVALJOV
Můj milý pane,
tohle není žádný nesmysl.
Ba naopak, všechno je plná pravda.

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
To říkáte vy!
Tak například minulý týden stala se takováhle věc:
úředník přišel,
jak rače být vy sám,
a v ruce cedulíčku jako vy,
a pak zaplatil dva ruble a třiašedesát kopéjek.
A celý inzerát byl,
že utekl pudl s černou srstí.
Říkáte si, co je na tom?
Nu, byl to podvod.
Tenhle pudl byl totiž účetní,
který utek bůh ví odkud.

LOKAJOVÉ
Vida! I to se stává!

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Jak by ne!

KOVALJOV
To prosim chápu,
však o psu se v mém inzerátu nemluví,
mně jde přece o vlastní nos,
to je přece víc,
není-liž pravda, vašnostové...

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Ne, ne, takováhle inzeráty
přece nemůžeme vytisknout.

KOVALJOV
Ale můj nos mi skutečně utekl!

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Tak bláznivý text nemohu přece vytisknout.
I kdyby se doopravdy ztratil,
pak opravdu je to skutečný případ lékařský!
Prý jsou takoví lidé,
co přidělají nos v jakékoli formě.
Ostatně pozorují, že máte veselou povahu
a rád si z lidí tropíte žerty!

KOVALJOV
Já přísahám vám!
A prosim, když nechcete mi věřit,
tak já vám to ukážu!

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Tak nač tyhle okolky?
Ale, ostatně, když myslíte,
bylo by to zajímavé...

Kovaljov sejmě zátek — kapesník z obličeje.
INZERNÍ ÚŘEDNÍK
A skutečně!
Zvláštní! Zvláštní!
Vskutku zvláštní!
Obličej zcela hladký,
uplně jako lívanec!
No, je to vskutku podivné, podivné!

KOVALJOV
Tak, a teď už snad, vašnosti,
nelze mít pochyby o mém inzerátečku!
Jaké štěstí, že tenhle případ poznat vás mi umožnil.
Vás, nejvznešenější pane,
konečně se mi to dnes podařilo, ačkoliv...

INZERNÍ ÚŘEDNÍK
Vašnosti, což o to, tisknout to jde hned,

ale já nevím,
zda takový inzerát pro vás smysl má.
Raději jděte říci celou věc šikovnému novináři.
Ten rád jistě tuhle hříčku přírody
si prozkoumá a napíše pěkný článek třeba
v „Severní věce“...
Pro poučení dětem.
Anebo jako zábavnou četbu.
Že tahle příhoda zrovna moc netěší,
pochopí každický hned.
Ža to s dovolením
snad mohu nabídnout malý šňupeček,
to ulevuje nervům,
prý jej mnozí lékaři doporučují i proti hemeroidům.
Kovaljov tůká podrážděně na stůl.

KOVALJOV
Poslechněte, pane,
nechte si ty hrubé, hloupé vtipy!
Nevidíte, že mi schází právě to,
co k šňupání je vždy třeba, hlupáku jeden!
Vlezte mi na záda s celou svou kanceláři s tabákem!
Dívat se ani na něj nemohu,
a i kdyby to byl ten nejlepší,
natož pak ten váš!
Rozzlobeně vyběhne.

Sluhové a Lokajové podávají své inzeráty.

1. Mladý koník, dobrý chov,
ne ještě sedmáct jar,
prodá se hned.

K vidění vždycky o páté.
Dobrý chov. Ne ještě sedmáct jar.
Mladý koník, dobrý chov.

2. Právě jsme dostali: sazenice z Londýna...
výborné, čerstvé z Londýna.
Dále na skladě chutné čerstvé ředkvičky
a kedlubny, ředkve, kedlubny...

3. Letní domek, pěkný a komfortní, se stáji
pro čtyři koně, na dobrém místě u řeky,
prodá se za hotovč,
k vidění každý den ráno...

4. Kdo chce koupit pěkné a zachované boty?
Informace a bližší podrobnosti...

Jen pro vážné zájemce,
jen pro vážné zájemce...
5. Solidní kočár s vadným pérováním
ihned vyměním za vůz,
který má jen jedno pero,
kdyby však se jednalo ještě o další výměnu
za vůz bez per...

6. Zachovaný sportovní vozíček
nepřilíš ojetý,
poprvé v Paříži osmnáct dvašedesát,
poprvé osmnáct šedesát v Paříži, poprvé...

7. Služka, pracovitá, devatenáct let,
schopná, a s delší praxí a zkušeností modelky,
osvědčená i v různých domácích pracích...

8. Dobrý kočí, čestný a abstinent,
sám, v bídě bez vlastní viny, hledá místo.
Abstinent a čestný.

Prosí o místo.
Sám, v bídě bez vlastní viny.
Kočí, čestný, bez vlastní viny...
Náhle tma.

MEZIHRA

6. OBRAZ

*Kovaljovův byt.
V předpokojí leží Ivan na pohovce,
hraje na balalajku, plivá na strop a zpívá.*

IVAN
Poutem železným svázán jsem se svojí láskou.
Páměť nás chrání před nebezpečím,
před nebezpečím, před nebezpečím.

Všechno zlato carských pokladniček za ni rád dám,
jen když bude navždy má!
Pámbiček nás chrání před nebezpečím,
před nebezpečím, před nebezpečím.
*Klepání. Ivan co nejrychleji vyskočí,
běží ke dveřím a otevře.*
Vstoupí Kovaljov, je nanejšť rozladěn.

KOVALJOV
Ty prasečí kůže, máš v hlavě jen hloupost!
Ivan odejde.
Bože můj, Bože můj!
Proč mě tak trápíš?
Oč by bylo krásnější bez nohy být anebo ruky!
Ale nos když nemám,
pak nejsem víc člověk?
Spíše pták! Ani ten ne!
Smeti! Zmetek! Jen zahodit akorát!
Kdybch ho ztratil aspoň ve válece někde,
pro mne za mne třeba z hloupostil!
Máže to být, ale jen takhle náhodou, pro nic?
Zkratka fu!
Všecko je tu proti přírodě!
Snad mám jen špatné vidění ve snu.
To je vyloučeno!
Kam by se nos jen tak poděl?
Teď mám nápad: možná, že jsem vyzunkl
nedopatřením svou vodu na holení.
Býva otevřena; když Ivan ji nezavře!
A tak jsem ji vypil.
Dívá se do zrcadla a štipne.
Hrůza! Taková tvář!

3. DĚJSTVÍ

7. OBRAZ

*Poštovní stanice na okraji Petěrburgu.
Prázdný kočár, na kozlíku chrápe koč.
Vystoupí deset policistů vedených strážmistrem.*

STRÁŽMISTR
Poroučím vám teď jako carův zástupce,
toho darebáka chytte a hned v řetězích
ke mně přiveďte k výslechu.

PRVNÍ POLICAJT
Možná jen zázkram chytíme toho chlapíka!

DRUHÝ POLICAJT
To nemůže být! Hřích je to!
Ano, opakují: zcela sprostý hřích,
co chceme tady spáchat,
chudáčka tak náhle probudit ze sna!
Vždyť je už hotov!

STRÁŽMISTR
Copak máte proti tomu?
Copak? No? Nikdo nechce odpovídat? No?
Vy zatracení umazanci? No?
Zradit chcete snad? No?
Buriči! No? Revoluci děláte?
No? Co? No? Co? No? No?
Musím to hlásit!
Ty sem, Petrusko, půjdeš k pravé straně!
mluví

Ne! Jdi spíš kousek blíž.
Tak by to šlo.
A tamhle ty, Ivane, zas jdi!
Támhle! Hergot. Přece nejste hloupi!
Rozdělit a rozptýlit se! Vy certil!
Vše hotov! Pozor ien! Pozor jen!
Ticho! Co se jenom s vámi stalo?
Hlupáci! Tak staří a tak hloupi!
Dejte přece pozor, co říkáte!
Tak počkejte přece!
Ne všechno najednou!
Nač takový spěch?
PRVNÍ POLICAJT
Co zas chce?

Chtěl bych vědět...
Zdá se mi, že věru tenhle ptáček vychytralý je
zpěváček.
Takový patřil by hezky zčerstva viset na stromě
hezky vysoko!
Policisté se v křoví pozvedají ke zpěvu.

POLICAJT
Jako Kain když šel do pekla,
plížil se pryč jako pes
a z nosu kořalka mu tekla.
Jako Kain, když šel do pekla,
plížil se pryč jako pes
a z nosu kořalka mu tekla.
Jako Kain...
*Přichází cestující,
doprovázený velmi koketní dámou a pánem.*

VYPROVÁZEJÍCÍ DÁMA
Není to moc nebezpečné
cestovat v tak pozdní hodinu?
Co všechno se může stát!
Pohodové u cesty!
Lupiči v houštínách!

CESTUJÍCÍ
Chraň nás Pán Bůh před lupiči!
Na něco takového se večer nemá vůbec myslet!

VYPROVÁZEJÍCÍ DÁMA
Loupežníci, neloupežníci!
V žádném případě to však není vhodná doba na
cestu. A kočí — vždyť to je taková chudinka vyzáblá,
že ho člověk sotva virí!
Koza by ho lehce unesla až do Moskvy.
Kromě toho je určitě ožralý.
A pistole dávno zrezivěla.
Než z ní vyjde rána,
vybuchne celý ten krám člověku v ruce
a je nadosmrti mrzák.
Policajti se mezi sebou baví.

SEDMÝ POLICAJT
Vsadil bych se, že to není člověk.

OSMÝ POLICAJT
A to myslíš doopravdy?
Že v tom vězí drápy zlého ducha?
Beru každou sázku, přece bez dábla to nejde!
Ale cožpak ne?

CESTUJÍCÍ
Už nechci nic slyšet.
Ale přeju si, aby se ti přihodilo všechno,
čím mě tu strašíš.
To by byl spravedlivý trest za takové řeči.
*Objeví se otec, matka a dva synové.
Otec se tváří ustaraně a zachmuřeně,
protože se musí rozloučit se synáčky.
Hlas se mu třese rozčilením,
všichni jsou smutní.*

OTEC
Teď polibte mě, děti, už naposled,
pojďte ještě jednou na mou hrud.
Modlitba matky necht vás doprovází
na pozemské vaší pouti.
Na shledanou, ať boží milost jen vaše zdraví chrání!

MATKA
S páněm bohem buďte, děti!
Kčž vás jen matka boží chrání.
Napište! Vzpomínejte!

PRVNÍ SYN
Na shledanou!
Ať boží milost jen vaše zdraví chrání!

OTEC
Po praotců zvyku, jež ctíme,
nechte nás tady sedět, než půjdete.
Tak, všechno je připraveno,
přestaňte se loudat.

DEVÁTÝ POLICAJT
Koukej! Tohle je on!
To není přece k víře!

DESÁTÝ POLICAJT
Ne! Ne! Co budem dělat?

DEVÁTÝ POLICAJT
Ty si myslíš, že by to snad někdo z naší čety věděl?
Aby tě husa kopl!
*9. policista se začíná rozčilovat,
10. policista ho zadržuje.*

DEVÁTÝ POLICAJT
Tak tady sedíme jak hlupci.
Já bych ho zabil.
Kčest máme pěkný.

DESÁTÝ POLICAJT
Pst! Kamarádi si už chlastají vodku.

DEVÁTÝ POLICAJT
Kořalíčka nám už nezbyde.

DESÁTÝ POLICAJT
Člověk by plakal.
*U poštovního vozu se náhodou setkají
Ivan Ivanovič a Petr Fjodorovič.*

IVAN IVANOVIČ
Buďte zdrav, Petře Fjodoroviči!

PETR FJODOROVIČ
Dobrý den, tak kampak se chystá
můj přítel Ivan Ivanovič,
milý přítel i dobrý příznivec můj?

IVAN IVANOVIČ
Snad nekulháte? A copak?
Nejste zraněn na noze,
že tu s holi vláčíte se?

PETR FJODOROVIČ
Ta má noha! Hi, hi, hi...
Chcete vědět, jak se to stalo?
Dávejte pozor, nejdražší přáteli,
nuže dávejte pozor!
Moje kostičky hodně vydržel!
Jen poslouchajte, vážené!
Ach, byl jeden plůteček,
chrání mě poctivost tam v domě jako stráž.
Tam pustil lehece, ne však ven.

IVAN IVANOVIČ
Ha, ha, ha...

PÁTÝ POLICAJT
Vždyť je to jen dábel!
Svět je plný hřichu...

ŠESTÝ POLICAJT
Jak zajímavé!
Dej šňupnout kamarádovi!
Znamenitý tabáček!
PÁTÝ POLICAJT
Přilíš vyčpělý a kýchat po něm nemůže ani pes!
ŠESTÝ POLICAJT
Hepčí!

STARÁ PANÍ
Svěřím vám teď velké tajemství,
věra smrt stála u mne.
A už v tomto létě prý musím zemřít!

SCHOVANKA
Bůh slyší, co jste tady řekla!

STARÁ PANÍ
Prosím vás, splňte poslední vůli ženy:
ať hrobník mě pohřbí blízko chrámu.
A pak splete mi ještě jedno:
Dejte mi na poslední cestu sedě šaty.
Jen žádnou nádhru.
A ty pruhované šaty taky ne.

Ty mi moc nesluší!
Pročpak mám mít něco v hrobě?

SCHOVANKA
Bůh slyší, co jste tady řekla!
Vy budete tady dlouho
a schválně nás strašíte!
Ať odpustí vám bůh.

STARÁ PANÍ
Těž vám ať odpustí!
Já to přesně vím.
Ještě v tomto létě odejdu daleko do věčnosti.
A netruhlejte moc!
Jsem dost stará a vy nejste o moc mladší.
Vždyť setkáme se znovu v lepším světě.
Bliží se hezká prodavačka preclíků.

PRODAVAČKA PRECLÍKŮ
Preclíky, preclíky, kupte si preclíky,
křoupavé preclíky! Křoupavé preclíky!
Tak kdo si koupí čerstvé preclíky?
Jsou teplé ještě!
Tak kupte si křoupavé preclíky!
Preclíky, preclíky, kupte si preclíky,
kupte si preclíky, křoupavé preclíky!
*3. policista upozoruje prodavačku
a vykoukne za křovím.
Později i 4. policajt.*

TŘETÍ POLICAJT
No koukej, jaká pěkná holka!

ČTVRTÝ POLICAJT
Opravdu fešandička!
*Prodavačka se lekne,
přichází však blíž.*

PRODAVAČKA PRECLÍKŮ
Preclíky! Kupte si preclíky!

TŘETÍ POLICAJT
Hej, krasavice, pojď sem!

PRODAVAČKA PRECLÍKŮ
Preclíky, kupte si preclíky!
Křoupavé preclíky! Preclíky!

TŘETÍ POLICAJT
No? Copak je to tady?
Co? Co je to?

PRODAVAČKA PRECLÍKŮ
Kupte si preclíky, čerstvé preclíky!
*Ostatní policajti teď také upozorují prodavačku,
vyběhnou z křoví a obklíčí ji.
Prodavačka kvičí.*

ČTVRTÝ POLICAJT
Co je to?
Ha, ha, ha...

TŘETÍ POLICAJT
Ha, ha, ha...

PRVNÍ POLICAJT
Poupátko věru pěkné!

DRUHÝ POLICAJT
Ukaž se nám přece!
Ukaž se... ha, ha, ha...

TŘETÍ POLICAJT
Ukaž se nám! Ha, ha, ha...

ČTVRTÝ POLICAJT
Ty fešandičko, snad nám dovolíš...
Ha, ha, ha...

PÁTÝ POLICAJT
No tak, pojď sem, fešendičko...
Ha, ha, ha...

ŠESTÝ POLICAJT
Poupátko věru pěkné, ha, ha, ha...

SEDMÝ POLICAJT
Ukaž se nám přece, ha, ha, ha...
OSMÝ POLICAJT
No tak, pojď sem, fešandíčko, ha, ha, ha...
DEVÁTÝ POLICAJT
Ha, ha, ha...
DESÁTÝ POLICAJT
Poupátko věru pěkné! Ha, ha, ha...
STRÁŽMISTR
Zatknout ho! Zatknout ho!
Všichni se vrhnou na Nos a tlučou ho.
Nos se pokouší utéci.
CESTUJÍCÍ A VYPROVÁZEJÍCÍ OSOBY
Pomoc! Vrazi! Pomoc! Vrazi! Kdo? Kdo?
NOS
Ve státním úřednictvu zaujímám významné místo.
PRVNÍ A PÁTÝ POLICAJT
Co? Co? Co? Sem se světlem! Světlo!
ŠESTÝ A DESÁTÝ POLICAJT
Žádné strachy! Sem se světlem!
CESTUJÍCÍ A VYPROVÁZEJÍCÍ OSOBY
Jen do něj! Jen do něj!
Světlo! Sem se světlem!
Nos vydá ránu. Všichni odtud utíkají,
jen stará paní dále doráží na Nos svým deštníkem.
STARÁ PANÍ
No počkej! No počkej! Zloději!
STRÁŽMISTR
A nepusťte ho!
NOS
Au, au...
VŠICHNI
Dejte mu! Dejte mu! Dejte mu!...
Všichni padnou na jednu hromadu.
Strážmistr se pokouší udělat pořádek a tlačí
něchcny ke straně.
Jen stará paní tluče dál svým deštníkem.
Všichni teď vidí, že osoba Nos pod vlivem bitky
smízela a na zemi leží jen skutečný nos.
VŠICHNI
spíš vykřiknou:
To je nos!
Stůj! Stůj!
Strážmistr ball nos opatrně do papíru,
dává policajtům nastoupit a pochoduje s nimi pryč.
B. OBRAZ
Byty Kovaljova a Podtočinové.
STRÁŽMISTR *nakukuje dveřmi*
Prosim, bydlí zde snad pan asesor Kovaljov?
KOVALJOV
No prosim. Major Kovaljov!
STRÁŽMISTR
Vy jste kdysi ráčil ztratit svůj nos?
KOVALJOV
Bohužel.
STRÁŽMISTR
Tak už je na světě.
KOVALJOV
Jak to bylo možné?
No tak řekněte!
STRÁŽMISTR
Círou náhodou!
Byl dopaden, když právě chtěl vzít někam roha

s legitimací, která byla ukradena jistému radovi.
Ha, ha, ha...
KOVALJOV
Tak mi ho dejte už!
STRÁŽMISTR
A já pak sám.
když jsem ten nos viděl, hahaha,
vašnostův vzácny, ctěny nosík, hahaha,
jak zvláštní,
nejdřív jsem si myslel, hahaha,
že to je nějaký snad šlechtic,
váš převzácný nos!
KOVALJOV
Tak dejte ho sem konečně!
STRÁŽMISTR
No, náhodou měl jsem štěstíčko,
že jsem si vzal s sebou brýle
a poznal hned, že je to nos!
Totiž jsem krátkozraký,
jako moje tchyně,
a když vás tady vidím,
nic nerozeznávám.
KOVALJOV
Tak kde je?
STRÁŽMISTR
Jenom klidnou mysl zachovejte, vážený!
Co vám tolik chybí, s radostí odevzdám!
KOVALJOV
Řekněte! Kde? Chci ho hned zase mít!
STRÁŽMISTR *vybaluje pokojně nos*
Jenom je zvláštní,
že vůdcem celé bandy stal se nějaký
dobrodružný holič z Voskresenské třídy.
Už sedí. A šlo to rychle.
Dlouho jsem si myslel,
že zločinec je jistě a chlastoun!
Není dávno, asi tři dny,
štipnul zas knoflíky.
Byl v lokále a tak je odříz z uniformy.
No to je bezbožné rošťáctví!
Prosim, tady máte nosánek!
KOVALJOV
Tak výborné, je to on!
Směl bych vám snad nabídnout malé občerstvení?
STRÁŽMISTR
Jak příjemné pozvání,
jsem bohužel však ve službě.
Vřelé díky!
Pospíchám totiž do úřadového ústavu.
KOVALJOV
A zde vlevo,
zde má být vřideček...
Opravdu je tam!
STRÁŽMISTR
Chápejte, kvůli poslednímu zdražení není klidno
a pak mám doma i ženu s její matkou,
nemluvě už o svých dětech...
Nejstarší, ten nám panečku dělá velikou radost.
Ale v bídě těžko jeho talent podporovat.
Kovaljov strčí strážmistrovi nějaké peníze.
KOVALJOV
Tak ještě tuhle...
Kovaljov mu opětovně dává peníze,
strážmistr jde a Kovaljov se nerušeně
— kámen spadlý se srdce —
oddává své radosti.
Tak! Vskutku! Zde! Vřidek taky!
Zde na levé straně!
Mám už zase svůj vlastní nos!
Už ho znovu mám!
Už je tu, noseček můj, je tady!

Hned ho připevním, kam patří,
na správné místo.
septem
Pane na nebi,
co když nebude držet?
K sakru, zůstaň konečně tam, kde jsi!
Ty dobytku, drž! Nebo...
No tak drž přece...
Pročpak nechceš na své místo?
septem
Pane Bože! Nedrží mi!
Ivane!
IVAN
Pán mě ráčil zavolat?
KOVALJOV
Ivane! Pojď sem!
Lékař, rychle!
IVAN
Lékaře?
KOVALJOV
Nos nedrží! Tak běž!
A pospěš si!
Tak drž, pitomče! Hergot!
Nechce mi držet!
Nechce mi držet!
LÉKAŘ
Tak kampak?
IVAN
Jen sem, tatičku, račte!
Pomozte pánu!
Stala se mu strašně nepříjemná věc.
Hledte!
KOVALJOV
Můj zachránce, buh splatí vám,
že jste hned přišel mně nejnešťastnějšímu sem na
pomoc.
LÉKAŘ
Jak se všecko stalo?
KOVALJOV
Tu středu už ráno chtěl jsem vstát
a kouknout — místo nosu...
však vidíte, nebyl tam,
jen hladoucná kůže...
LÉKAŘ
Ostatní věci jsou na správném místě?
KOVALJOV
Co? No po tom vám nic není.
Co mi má ještě chybět?
Lékař Źukne prstem na místo,
kde by měl vlastně sedět Kovaljovův nos.
LÉKAŘ
Ha, ha!
Sednout! Otočte krk!
Víc vlevo! Jen klid!
Žádný strach! Tak! Hezky sedět!
Otočte hlavu víc vpravo!
Tak. Hm.
KOVALJOV
No? Co?
LÉKAŘ
Věc marná. Co s tím dělat?
Vůbec to nejde.
Ještě možná nejlépe nechat vše tak, jak je.
No ovšem, nos se dá také nasadit.
V tom případě by to však, jak soudím, bylo horší.
KOVALJOV
Jen ho tedy nasadte!
Možná, že se tam přichytí
a že mi už nespadne.
A přinejhorším,

když bude něco hrozit,
moh' bych ho rukou tajně držet.
Jen žádný malér,
na rychlé pohyby dám si dobrý pozor.
Jen mi nos nasadte tam, kam patří!
Pozemky nevládnou, a peněží taky ne,
račte vidět, však na svou čest přísahám:
chtějte cokoli, vše je vaše.
LÉKAŘ
Nerozumím. Já svou vědu nikdy nedělal pro jmění!
To se přece protiví pravidlům hippokratického
slibu.
A když něco tu a tam vezmu,
pak tak dělávám jen z citu s ubohými lidmi,
aby se nezlobili.
No ovšem, mohl bych nosíček dát tam lehce,
bylo by to smaží.
Prosim vás, nechtějte,
abych to dělal, mě slovo,
pak hůře může se vám dařit.
Jenom uvěřte přírodě a její síle.
Studená lázeň několikrát v týdnu.
Tím dozajista získáte základy železného zdraví
a zbavíte se rýmy, ať s nosením nebo bez něho též.
A smím-li vám teď poradit:
vložte celé corpus delicti hned do špiritusu,
vhodnější je vodka,
k tomu dvě lžičky vlažného octa a francovka.
Za ten krásný preparát můžete dostat pěknou
sumu peněz. Nebudete-li příliš drahý,
koupím sám tu věc pro vlastní sbírku.
KOVALJOV
Ne, ne! Radši může si shnit,
než bych ho dal z ruky pryč!
LÉKAŘ
No, jak chcete...
Je mi líto,
měl jsem věru dobrou vůli.
Tak já už půjdu
a přijímám hlubokou soustrast.
Lékař složí obličej do záhybů odpovídajících
situaci a vyjde. Kovaljov se zoufale snaží
napravit škodu.
KOVALJOV
Zůstaň přece na svém místěčku.
Vstoupí Jaryžkin.
JARYŽKIN
Jaké škvřátko tady vidím?
KOVALJOV
Au, au, au!
k Jaryžkinovi
Teď už z trucu mi snad nechce držet.
JARYŽKIN
Zkuste to slinou!
KOVALJOV
Přít, přít!
Ne, nedrží vůbec!
JARYŽKIN
Proč jste nezkusil užít homeopatických prostředků?
Snad smím se dovědět,
co značí ta apokalyptická změna?
KOVALJOV
V tom jistě prsty má jenom tahle Podtočina,
ta stará baba.
Snad jistě si teď vzpomene,
že svou dceru právě se mnou chtěla zasnoubit.
Já jsem diskretně odmítl:
že na to jsem ještě moc mladý
a že taky nejmíň pět let chci zůstat v státní službě.
Konečně v dvaadvaceti taky čas.
A Podtočina, když jsem to řek',
snad zabít mě chtěla hned

a takhle tedy určitě mě ufkнула.
Copak se to může stát,
abv takto pěkně roslá část těla se oddělila
a bůhvíkam se pak poděla?
A potom lazebník,
tenhle hloupý chlap Ivan Jakovlevič,
ještě ve středu mě holil
a můj nos ještě tu trůnil
a rovněž celý čtvrtěk byl na tom místě,
kde má být, mohl bych přísahat na to.
To je švanda, žádná bolest,
teď vypadám jako pirožek.

JARYŽKIN
To je ale vsotku špatně!

KOVALJOV
Ještě nevím,
zda veřejně před soud poženu majorku
nebo jestli mám jít usvědčit ji přímo.

JARYŽKIN
Nejlépe, kdyby to šlo jen bez soudů,
aby sama všechno spravila. Ne?
Snad ji napíšete, ať zase váš nos zpátky... a tak
dále...

KOVALJOV
Možná, v dopise...!

JARYŽKIN
Velevážena, nejasnější...!

KOVALJOV
Alexandro Grigorjevno...
*Je vidět pokoj Podtočinové.
Podtočinová pleče, její dcera si vykládá karty.
Kovaljovův pokoj se zatmívá.*

DCERA PODTOČINOVÉ
Desítka: přijde cesta.
A taky kárový král, ten se o mne zajímá snad.
Slzy... Zde kříže, to je list,
a teď pozor, král křížový,
kráčí vlevo, on vetřít se chce do hry.

PODTOČINOVÁ
Žena to však maří, piková dáma!
Co myslíš, kdo může být ten křížový král?

DCERA PODTOČINOVÉ
Já nevím, já nevím.

PODTOČINOVÁ
Platon Kuzmič Kovaljov?

DCERA PODTOČINOVÉ
Ten to není.
Tim jsem si věru jistá.
Ten ne.

PODTOČINOVÁ
Když je to král křížový,
nemůže to jiný být.

DCERA PODTOČINOVÉ
Ne, ne, ne, ten ne.
Ach, už vesna přichází,
něžně hladí mě Zefyr,
v řadrech se mi srdce svírá,
jak kdyby někdo přijít chtěl mě duši
dát v září červánku mír.
Může snad něčí srdce této jarní nádherné noci se
vzpírat?
Ach, kdo? Jak? Jak?

IVAN s dopisem v ruce
Co nejpřipravenější sluha,
mám tu čest teď hovořit s Alexandrou Grigorjevno,
majorovou Podtočinovou?

PODTOČINOVÁ
Osobně.

IVAN
Zde je dopis.

PODTOČINOVÁ
*Čte a píše odpověď.
Bližší se k dceři a ukazuje jí dopis.
Zde čti, co Kovaljov píše!*

DCERA PODTOČINOVÉ
Vážená a nejmilostivější Pelagejo Grigorjevno!
Vůbec nechápu, co se mi takto podivně ukládá.
Můžete být jista, takovým způsobem
nikdy nepřimějete mě se oženit se slečnou.
Vaše jednání je příliš průzračné,
ten případ s mou částí těla,
to je trochu moc jasné.
Vůbec nejsem na pochybách,
že jste sama iniciátorkou ohavného úkladu
a že se slasti jste užila nejhnusnějších prostředků,
jejichž pak následkem můj nos svoje místo opustil
a bez dalších důvodů mi uprchl,
současně však toulá se městem,
často jako státní úředník,
viděn byl též v podobě vlastního někdy.
V tom pak vidím, což ostatně sotva udiví,
čin nedovoleného čarodějnictví.
Nakonec chci ještě důrazně říci jedno,
když předmět doličný, onen zmíněný nos
nebude v místě patřičném nalézat se
se vším příslušenstvím,
já cítím se povinen pak právní ochranu si zjednat
u komorního soudu.
A tak tedy doufám v příznivou zprávu.
V plném uctění Platon Kovaljov.

PODTOČINOVÁ
Alexandro Grigorjevno!
Vůbec nechápu, co se mi takto podivně ukládá.
Můžete být jista, takovým způsobem
nikdy nepřimějete mě se oženit se slečnou.
Vaše jednání je příliš průzračné,
ten případ s mou částí těla,
to je trochu moc jasné.
Vůbec nejsem na pochybách,
že jste sama iniciátorkou ohavného úkladu
a že se slasti jste užila nejhnusnějších prostředků,
jejichž pak následkem můj nos svoje místo opustil
a bez dalších důvodů mi uprchl,
současně však toulá se městem,
často jako státní úředník,
viděn byl též v podobě vlastního někdy.
V tom pak vidím, což ostatně sotva udiví,
čin nedovoleného čarodějnictví.
Nakonec chci ještě důrazně říci jedno,
když předmět doličný, onen zmíněný nos
nebude v místě patřičném nalézat se
se vším příslušenstvím,
já cítím se povinen pak právní ochranu si zjednat
u komorního soudu.
A tak tedy doufám v příznivou zprávu.
V plném uctění Platon Kovaljov.
*Osvětli se pokoj Kovaljovův.
Ivan přináší odpověď. V průběhu scény
u Podtočinové současně probíhá scéna
u Kovaljova.*

IVAN
Dopis.
KOVALJOV
Dej sem! Dej sem!

JARYŽKIN
Příteli nejmilejší, Platone Kuzmiči,
vaším zvláštním dopisem
jsem se poněkud přivedla z míry,
veřejně přiznávám.
Že vám však schází jakákoli zdvořilost,
ani ve snu jsem nemohla čekat,
natož pak ty divně absurdní a neopodstatněné
urážlivé výčitky.
Prohlašuji: každé podezření je pouhý klam.
Onen muž nebyl nikdy mezi hosty.

KOVALJOV
Platone Kuzmiči,
vaším zvláštním dopisem
jsem se poněkud přivedla z míry,
veřejně přiznávám.
Že vám však schází jakákoli zdvořilost,
ani ve snu jsem nemohla čekat,
natož pak ty divně absurdní a neopodstatněné
urážlivé výčitky.
Prohlašuji: každé podezření je pouhý klam.
Onen muž nebyl nikdy mezi hosty.
Čte dopis.
A v masce, to vůbec už ne.
Lhát ale nechci,
Filip Ivanovič nás jako host párkrát navštívil
v dobré vůli patričnou formou
žádat mě o ruku dcerušky,
nikdy neměl však odvahu
a pak, ačkoliv má dost solidní charakter a je
nekuřák,
nikdy bych nebyla svolila k tomu sňatku.
Dále, co se nosu týká, jak jste napsal,
skutečně vůbec nechápu, co máte na mysli.
Jestliže to je narážka na nějakou poznámku
a vy si teď možná myslíte,
že jsem asi ze zlosti „ohrnula nad vámi nos“,
pak je to jen hloupé nedorozumění,
hyla jsem přece vždy jiného názoru.
Pisemně vám teď zaručuji,
jestli máte ještě v úmyslu požádat o ruku mojí dcery,
dám vám ráda svoje mateřské požehnání a souhlas.
To je přece moje dávná naděje.
A s tímto přáním zůstávám vždy
vaše věrná Alexandra Podtočina.

JARYŽKIN *čte současně s Kovaljovem*
Lhát ale nechci,
Filip Ivanovič nás jako host párkrát navštívil
v dobré vůli patričnou formou
žádat mě o ruku dcerušky,
nikdy neměl však odvahu
a pak, ačkoliv má dost solidní charakter a je
nekuřák,
nikdy bych nebyla svolila k tomu sňatku.
Dále, co se nosu týká, jak jste napsal,
skutečně vůbec nechápu, co máte na mysli.
Jestliže to je narážka na nějakou poznámku
a vy si teď možná myslíte,
že jsem asi ze zlosti „ohrnula nad vámi nos“,
pak je to jen hloupé nedorozumění,
hyla jsem přece vždy jiného názoru.
Pisemně vám teď zaručuji,
jestli máte ještě v úmyslu požádat o ruku mojí dcery,
dám vám ráda svoje mateřské požehnání a souhlas.
To je přece moje dávná naděje.
A s tímto přáním zůstávám vždy
vaše věrná Alexandra Podtočina.

KOVALJOV
Teď už vím jedno: nemá v tom prsty.

JARYŽKIN
Tak kdo to je?

KOVALJOV
Vyloučeno. Tohle nepíše žádný,
co za to může.

JARYŽKIN
Tomu čert jenom rozumí.
Tomu čert jenom rozumí.

INTERMEZZO

*Před oponou. Vstoupí pán, zahloubán do novin,
následuje ho šest pánů.*

PRVNÍ PÁN
Nos páně Kovaljovův chodívá tu na procházku.
Už půjdu kolem nás.

Kde? Přimo tam.
Už je tady.
Tady je. Zde. Hledte!

DRUHÝ PÁN
Dovolíte mi konstatovat,
že celé příhodě vůbec nerozumím.
Kde? Kde? Přimo tam.
Zvláštní! Už je tady! Tady je! Zde! Hledte!

TŘETÍ PÁN
A kdepak je? Kde? Kde? Kde?
Přimo tam! Už je tady! Tady je! Zde! Hledte!

ČTVRTÝ PÁN
A kde je? Kde je? Kde je?
A tam? Přimo tam! Takhle kráčí. Hledte!
Hledte! Kdepak? Sem se divteje. Tady je! Hledte!

PÁTÝ PÁN
Proč ne, když se to vezme,
co se už na světě nepříhodilo...
Kde? Kde? A tam? Přimo tam?
Tak kde je? Hledte!
Kdepak? Sem se divteje! Tady je! Hledte!

ŠESTÝ PÁN
O tom dosud nevím nic. Opravdu? A kde je?
Kde? Kde? Kde?
Přimo tam! Tak kde je?
Hledte! Kdepak?
Sem se divteje! Tady je! Hledte!

SEDMÝ PÁN
Důstojníku jistě patří ten nos,
neboť naše armáda strká svůj nos všude.

SBOR
Soprán
Kde? Kde? Kde?
Který je to?
Ten, co zahloubán čte?
Tak kde je?
Tak kde je?
Tenhle! Tenhle!...

Alt
Je to ten snad,
co tak zahloubán čte?
Tak kde je?
Tak kde je?
Tenhle! Tenhle!...

Tenor
Kdepak? Jen hleďte, hleďte!
Tak pohleďte, pohleďte přece!
Tak kde tu má jen být?
Tady už přichází,
tady už přichází!
Tady už přichází!

Bas
Správně! Tady je!
Zde! Zde! Hledte!
Pohleďte, pohleďte přece!
Tak kde tu má jen být?
Zde je už! Zde!
Nos je tu!
Už je nos tady!

STARĚČEK
Pustte mě!
Já chci také vidět!
PRVNÍ, DRUHÝ, TŘETÍ A ČTVRTÝ PÁN
To je mi případ!
Tam! Hledte! Hledte! Hledte...
ČTVRTÝ, PÁTÝ A ŠESTÝ PÁN
Kdepak? Kdepak?
Tam! Hledte! Hledte...
STARĚČEK
Hloupot! To nos není,
nikdo tu nejde!

PRVNÍ PÁN
Ta celá věc je náhodná, ne-li nadpozemská!
Jak záhadná!

SBOR
Soprán
Ne, ne! Není to on!
Není to on!

Alt
Není to on!
Není to on!

Tenor
Ne, ne! Není to on!
Není to on!
Kde? Kde?

Bas
Ten ne! Není to on!

DRUHÝ PÁN
Co sám Hamlet pravím, vzpomněte.
A zde má každý plná ústa osvěty.

ČTVRTÝ PÁN
Toť pravda! Pořád samá osvěcenost!
Na to se pěkně vykašlu!

OSMÝ PÁN
Nos prý už dávno vstoupil
do obchodu Junkers!

SBOR
Soprán
Jak to?

Alt
K Junkersovi pospěšme!

Tenor
Jak to?

Bas
K Junkersovi pospěšme!
Co si může kupovat?
Šnupací tabáček!

SBOR
Rychle přímo za nose! *Opona se zvedne.*
Obchodní dům Junkers.
Před obchodem dav lidí.
Jakýsi spekulant zve lidi,
aby se za malý poplatek postavili na lavičce
a lépe tak mohli vidět.

DRUHÝ SBOR
Tenhle nos, to je kos!

PRVNÍ SBOR
My chceme vidět nos!
Sláva, tady ho máme!

DRUHÝ SBOR
Tenhle nos, to je kos!

SPEKULANT
Lavice zde prosím jsou k máni!
Jsou dobře stavěné a pevné!
Dubové! Stoupněte si na ně!

DRUHÝ SBOR
Tady, tady!

Bas
Kde je?
Některé stoupají na lavice.

PRVNÍ SBOR
Soprán
Hele! Není vidět!
Za tím oknem!
Hleďte! Takhle!
Takhle!

Alt
Ba ne! Tamhle?
Není vidět!
Kde? Kde? Kde?

Tenor
Kde? Co je s ním?
Za tím oknem!

Bas
Ba ne! Kde je?
Kde? Kde?

DRUHÝ SBOR
Soprán
A kde je? Kde je? Kde? Kde?
Tady v krámě! Hleďte!
Takhle! Takhle!

Alt
Není vidět! Kde je?
Kde? Kde? Kde?

Tenor
Není vidět!
Za tím oknem!

Bas
Kampak? Kde je?
Kde je? Kde? Kde?
Objeví se plukovník ověšený řády.

PLUKOVNÍK
Uvolnit! Místo! Pusíte mě!
Zaplátí spekulantovi a stoupá si na lavičce.

SPEKULANT
Lavice zde k máni!
Jsou z dubu!

Jen třicet kopéjek, prosím!
Jen třicet kopéjek, prosím!
A můžete se nerušeně dívat!
Třicet kopéjekek dnes!

ZENSKÝ HLAS
Kam se sem cpeš, slyšíš?

MUŽSKÝ HLAS *mluví*
Netlač se tak, nádhéro!
Zalez radši do kasáren!

PLUKOVNÍK
Hubo!

PRVNÍ SBOR
Kde je teď? Kde je nos?
Tak kde je?
My chceme nos uvidět,
chceme nos uvidět,
chceme nos uvidět ihned!

DRUHÝ SBOR
Tady v krámě! Kde je teď?
Tady v krámě!
Kde je nos?
Za tím oknem! Hleďte!
Tak kde je?
My chceme nos uvidět,
chceme nos uvidět,
chceme nos uvidět ihned!

ČTYŘI HLASY
Cha, cha, cha...

OBA SBORY
Tak co je?

PLUKOVNÍK *spadne s lavice*
Blázní jsme, blázní jsme!
Pěkný podvod!
Vůbec žádný nos tam není!
Jen prostá vatovaná vesta!

SBORY
Jen vatovaná vesta!

Tak tedy jen vatovaná vesta.
To nesouvisí s nose.

PRVNÍ PÁN
Říkal jsem to?
Jen podvod!
Nic nežli vzduch!

ČTVRTÝ PÁN
Je to zcela neodpovědné,
chudý lid rozrušovat
nepravdivou, vymyšlenou pověstí!

PRVNÍ TENOR
Nos tady není!

TENORY
Všecko je jen vzduch, vzduch...

SBORY
Vzduch! Vzduch!
Vzduch a kolem zbraně!
Nos to není!
Nic nežli vesta!
Jenom vzduch, vzduch...

JINÝ NOVÝ PÁN
Nos byl prý v letním parku před chvílíčkou.

SBORY
Kde? Kde?

TENOR
Já jsem to hned říkal, že tam bude!

SBORY
Po letním parku chodí si nos.
Hned tam, hned tam, hned tam, hurá!
Všichni běží k parku.
První fešák běží za druhým fešákem.

PRVNÍ FEŠÁK
Mon cher, jak se máš?

DRUHÝ FEŠÁK
Jde to!

PRVNÍ FEŠÁK
Jdeš do parku snad?

DRUHÝ FEŠÁK
A kam jinam?

PRVNÍ STUDENT
Snad nejdeš do parku?

DRUHÝ STUDENT
No ovšem.

TŘETÍ STUDENT
Copak se to vidí denně?

ČTVRTÝ STUDENT
Pojď, než bude fuč!

PÁTÝ STUDENT
Tak rychle jen!

ŠESTÝ STUDENT
Tak rychle jen!

SEDMÝ STUDENT
Rychle, rychle!

OSMÝ STUDENT
Než bude fuč!
Bytelná dáma vede za ruku své dva malé syny.

DVA CHLAPCI
Mami, my chceme taky vidět nos!

MATKA
Hned, hned, děti.
Jen buďte hodní, pak smíte nos uvidět!
Rozevře se druhá polovina scény.
Letní zahrada, vládně tu strašlivá tlačeničce.

SBOR
Kovaljovův nos se prochází po parku.

Tenor
Každý den v poledne!
Tady v parku se prochází, každý to ví!

Bas
To není možné,
kdo by tomu věřil?
Kde je nos?
Chceme ho vidět!
Co je s naším nose?
Co je s naším nose?
Tak už vylez, vylez, vylez!
Kde je? Kde je? Kde je?
V davu je Chozrev-Mirsa, nesen v nosítkách,
obklopen stráží eunuchů.

EUNUCHOVÉ
Místo zde! Pro chána Chozreva-Mirsu zde místočko!
Jděte laskavě stranou!
Ustupte stranou!
Jděte stranou! Jděte stranou!
Přichází náš pán!

SBOR
Místo pro Chozreva-Mirsu!
Místočko pro Chozreva-Mirsu!
Místo pro Chozreva-Mirsu!

EUNUCHOVÉ
Místo zde, chán Chozrev-Mirsa chce podivný nos
vidět,
jděte stranou!
Chozrev-Mirsa přichází!
Chozrev-Mirsa chce vidět!
Místočko!

CHOZREV-MIRSA
Nevidím vůbec nic.
Jak podivný fenomén.
Úžasně! Letní zahradou se prochází nos!
Navýsost zvláštní hříčka přírody!
k eunuchům
Marš domu!

EUNUCHOVÉ
Prosím místo, jděte trochu zpátky,
místo pro chána Chozreva-Mirsu!
Jděte trochu zpátky!
Místo zde!
Uvolněte cestu!
Chán Chozrev-Mirsa vrátit se chce domů!
Propusťte nás!
Prosím, kousiček jen ustupte stranou!
Chán Chozrev-Mirsa chce se už nazpátek vrátit!

EPILOG

9. OBRAZ

Kovaljovův byt.
Kovaljov vyskočí z postele.
Jeho nos je na starém místě.

KOVALJOV
Mám tě už!
Mám tě už!
Mám tě už!
Nos! Mám už nos! Ha, ha...
Já už zase mám nosejček!
Ivane! Ivane!
Kde jsi, chlape?
IVAN *vstoupí*
Zde! Čím mohu sloužit?
KOVALJOV
Koukni se, Ivane:
mám tady vřídek na konečku nosu?
Nečum tak a mluv přece!
Ze nechybí mi na konečku nosu malý vřídek?
IVAN
Vůbec ne.

KOVALJOV
 Cože? Jak? Jak?
 IVAN
 Nos čistý máte, bez vřidku.
 KOVALJOV
 Výborně, stará rachotino,
 jdi mi k šípku!
Kovaljov tančí radosti.
 Už zase nos mám zpět,
 je jako z růže květ!
Ivan Jakovlevič ustrašeně rstoupí.
 IVAN *ke vstupujícímu*
 Hele, můj pán už tančí...
 KOVALJOV
 Á, pán holíč!
 IVAN JAKOVLEVIČ
 Tak!
 KOVALJOV
 Řekni zkrátka hned:
 Máš umyté už ruce? He?
 IVAN JAKOVLEVIČ
 Ovšem! Jsou čisté! Vi bůh!
 KOVALJOV
 Dej pozor!
 IVAN JAKOVLEVIČ
 Vodu!
Sluha přinese vodu.
Ivan Jakovlevič holí Kovaljova.
 IVAN JAKOVLEVIČ
 Ba ba, tak je to.
 Vskutku, když si vzpomenu...
Posílají se na sebe
a propuknou ve smích.
 KOVALJOV
 Ha, ha, ha...
 IVAN JAKOVLEVIČ
 Hi, hi, ha, ha...
 KOVALJOV
 Ivane Jakovleviči,
 proč jenom ti vždycky musejí smrdět ruce?
 IVAN JAKOVLEVIČ
 Po čem by měly smrdět?
 KOVALJOV
 To nevím, ale rozhodně smrdí.

Při holení podrží Ivan Jakovlevič
Kovaljova za nos.
 KOVALJOV
 Hehehe! Pozor!
Ivan Jakovlevič pustí nos a holí dále.

10. OBRAZ

Úsek Něvského prospektu.
Kovaljov bloumá prospektem a potkává známé.

ZNÁMÝ
 Jak si žiješ, Platone?

KOVALJOV
 Ujde to!
 Chlapče, už svůj vlastní nos mám,
 skutečný a pravý!

JINÝ ZNÁMÝ
 Jak krásný den, Platone Kuzmiči!

KOVALJOV
 Máte pravdu!
 Příteli drabý! Teď vím už jistě,
 že mi dosud drží nos!
Víří přicházejí majora.
 A když se ani tenhle nezasměje,
 je všechno v pořádku!

MAJOR
 Co? Žiješ ještě?
 Nevěřím svým čcím!

KOVALJOV
 Bájecně žiju, příteli, jak vidíš!
 Opravdu dobře,
 ať tě veme čert! Ach!
Kovaljov potkává Podtočinovou a její dceru
a začne se roztomile bavit.

PODTOČINOVÁ
 Platon Kuzmiči!

DCERA PODTOČINOVÉ
 Platon Kuzmiči!

KOVALJOV
 Nejvelevoženější Pelageje Grigorjevno!
 Mademoiselle! Hahaha!

DCERA PODTOČINOVÉ
 Ha, ha, ha...

PODTOČINOVÁ
 Ha, ha, ha...

KOVALJOV
 Je to nesmysl a já zrovna nepatřím k držgrešlím.
 Avšak je to neslušné! Trapně! Nevhodně!

KOVALJOV
 Právě mi vyprávěl dnes přítel,
 že byl dlouho na cestách,
 a když konečně vraci se zpět,
 vstříc mu běží rozjásaná žena.
 Dá mu pusu a on jí taky.
 Náhle vidí, jak hraje si tam dítě...
 Cože? Dítě? Jakpak to? „Či je to dítě?
 Promluv!“ „Sám pánbůh nám je z nebe seslal.“
 ona zas.
 „Počkej, udělím ti rozhrěšení!“
 A hned jí mydlí po zádech a faldech.
 A pravda: on pouze zapomněl,
 že je pravým otcem, ha, ha, ha...

PODTOČINOVÁ
 Platone Kuzmiči, Platone Kuzmiči,
 prosím, přijměte mé pozvání,
 zítra vás budeme čekat.
Otočena, aby to dcera neslyšela.
 A je-li to snad vaše přání,
 zasnoubit se s dcerkou,
 pak jsem vám zcela jako zeti k službám.
Kovaljov se zdvořile klaní a loučí se.
Za zády matky a dcery pak udělá „dlouhý nos“.

MUŽ
 A to je tedy příběh, který se udál v severní
 metropoli našeho rozlehlého státu.

MUŽ
 Nyní však po zralém uvážení je patrné, že je v ní
 mnoho nevěrohodného, nemluvě už o tom, že je
 nanejvýš podivné to nadpřirozené osamostatnění
 nosu a jeho výskyt na různých místech...
 v podobě státního rady.

ŽENA
 Jak ho, Kovaljova, mohlo jenom napadnout
 inzerovat ztrátu nosu v novinách?

HLAS
 Ha, ha, ha.

ŽENA
 Neříkám to proto, že bych chtěla ušetřit na inzerátě.

Je to nesmysl a já zrovna nepatřím k držgrešlím.
 Avšak je to neslušné! Trapně! Nevhodně!

MUŽ
 Anebo vemte si tohle: Jak se jen nos mohl dostat
 do pecny chleba?

ŽENA
 Jak nakonec samotný Ivan Jakovlevič...? Ne
 tohle já nechápu. Rozhodně nechápu.

ŽENA
 Ale co je nejpodivnější, co je nejnepochopitelnější,
 to je to, jak autoři vůbec mohou volit takové
 náměty.

MUŽ
 Přiznám se, je to až k nevíře.

ŽENA
 Moje slova!

ŽENA
 Rozhodně nechápu!

MUŽ
 Tak za prvé — užitek pro vlast nížadný.
 Za druhé...

MUŽ
 Za druhé z toho taky žádný užitek nekouká.

ŽENA
 To je prostě bůh ví co!

MUŽ
 Avšak při tom při všem... I když zajisté, lze
 připustit i to i ono i další...

ŽENA
 Komu by se nedala vytknout nějaká ta
 nepředloženost?

MUŽ
 Uvážíme-li to zevrubně, pak musíme uznat, že je
 v tom přece jen něco...

ŽENA
 Ať si říká kdo co chce, ale takové příběhy se na
 světě stávají.

MUŽ
 Zřídka — ale stávají se...

KOVALJOV
 Tak vy hloupé husy!
 To bych chtěl věru vědět,
 proč bych si jí měl vzít!

Vydal Supraphon, n. p., nositel Řádu práce v roce 1978 jako přílohu ke gramofonové nahrávce Šostakovičovy opery Nos. Překlad libreta z německého originálu dr. Jaromír Stránský. Revize libreta s nahrávkou firmy Melodija dr. Jefim Fištejn. Odpovědná redaktorka Miloslava Kulhavá.

© dr. Jaromír Stránský 1965